

Sygn. akt. I ACa 532/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 marca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie Wydział I Cywilny

w składzie:

<u>Przewodniczący</u>	SSA Andrzej Palacz
Sędziowie:	SA Jan Sokulski SA Dariusz Mazurek (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Cecylia Solecka

po rozpoznaniu w dniu 5 marca 2015 r. na rozprawie

sprawy z powództwa **M. K. (1)**

przeciwko **Towarzystwu (...) S.A.**

w W.

o zapłatę

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Przemyślu

z dnia 17 czerwca 2014 r., sygn. akt I C 74/14

I. **zmienia** zaskarżony wyrok w pkt. I,III i IV w ten sposób, że :

1. **zasądza** od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. w W. na rzecz powoda M. K. (1) kwotę 250.000 zł (dwieście pięćdziesiąt tysięcy) , płatną do rąk opiekuna prawnego powoda M. B. z ustawowymi odsetkami od dnia 18 lutego 2014 r.,

2. **zasądza** od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. w W. na rzecz powoda M. K. (1) kwotę 9.304,92 zł (dziewięć tysięcy trzysta cztery 92/100) tytułem zwrotu kosztów procesu, płatną do rąk opiekuna prawnego powoda M. B.,

3. **nakazuje** ściągnięcie od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Przemyślu kwotę 12.500 zł (dwanaście tysięcy pięćset) tytułem opłaty sądowej od pozwu, od której powód był zwolniony,

II. **oddała** apelację powoda w pozostałym zakresie i apelację pozwanego w całości ,

III. **znosi** wzajemnie między stronami koszty postępowania apelacyjnego .

UZASADNIENIE

Powód M. K. (1) domagał się i zasądzenie od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. w W.:

- kwoty 200 000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w związku śmierć matki;

- kwoty 50 000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w związku ze śmiercią brata;

- kwoty 125 000 zł tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej powoda w związku ze śmiercią matki.

Ponadto domagał się zasądzenia od pozwanego zwrotu kosztów procesu.

Z okoliczności wskazanych przez powoda na uzasadnienie pozwu wynikało, że w dniu 15 listopada 2005 r. doszło do wypadku drogowego, którego sprawcą był ojciec powoda. Sprawca doprowadził do zderzenia samochodu osobowego z innym pojazdem na skutek czego śmierć ponieśli pasażerowie A. i H. K..

Pozwane Towarzystwo (...) w odpowiedzi na pozew domagało się oddalenia powództwa i zasądzenia od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu.

Rozstrzygając o żądaniu pozwu wyrokiem z dnia 17 czerwca 2014 r. Sąd Okręgowy w Przemyślu zasądził od pozwanego na rzecz powoda:

- kwotę 150 000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 21 marca 2014 r tytułem zadośćuczynienia za krzywdę związaną ze śmiercią matki i brata;

- kwotę 5704,92 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W pozostałym zakresie powództwo oddalił i nakazał ściągnięcie od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 8171,37 zł tytułem opłaty sądowej od uiszczenia której powód był zwolniony.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy wskazał, że rozstrzygnął sprawę w oparciu następujące ustalenia faktyczne:

Powód M. K. (1) urodził się (...) Rodzina powoda: ojciec M. K. (1), matka A. K. i brat H. K. do dnia wypadku mieszkali razem z powodem i stanowili szczęśliwą rodzinę. W dniu 15 listopada 2005 r. doszło do wypadku komunikacyjnego sprawcą którego był ojciec powoda M. K. (2). W wyniku wypadku zginęli wszyscy członkowie najbliższej rodziny powoda. Powód miał wówczas 6 lat. Powód początkowo wypierał wiadomości o śmierci członków rodziny. Po wypadku zamieszkał z siostrą ojca oraz dziadkami. Powód korzystał z pomocy psychologa. Sąd ustalił że strata rodziny głęboko zdestabilizowała dotychczasowe funkcjonowanie powoda. Była dla powoda ogromnym wstrząsem, doprowadziła do utraty poczucia bezpieczeństwa. Sąd Okręgowy ustalił, że emocjonalne konsekwencje wypadku komunikacyjnego utrzymywały się w sferze psychicznej powoda przez wiele lat a pełny powrót M. K. (1) do stanu psychicznego sprzed wypadku nie jest możliwy.

W sprawie ustalone zostało, że matka powoda bezpośrednio przed wypadkiem była pracownikiem Banku (...) SA w K. i była zatrudniona na stanowisku kierownika filii nr 2 w B.. Wysokość jej wynagrodzenia wynosiła w czerwcu 2002 r. kwotę 4200 zł. Dochód matki powoda w roku 2004 wyniósł 48 506,65 zł. Matka powoda od wielu lat była pracownikiem banku i systematycznie uzupełnia swoje kwalifikacje zawodowe. Po śmierci rodziców doszło do sprzedaży stanowiącego ich własność mieszkania w T. oraz garażu za kwotę 190 000 zł i kwotą tą powód będzie mógł samodzielnie dysponować po osiągnięciu pełnoletniości. Po śmierci rodziców powód otrzymał rentę rodzinną w wysokości 1799,24 zł netto.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny i dokonaną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd Okręgowy dokonał rozważań nad zasadnością żądań powoda. Sąd Okręgowy ocenił, że w stanie prawnym obowiązującym przed dniem 3 sierpnia 2008 r. śmierci osoby bliskiej mogła stanowić naruszenie dóbr osobistych najbliższych członków rodziny zmarłego i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. Sąd Okręgowy ocenił powołując się na poglądy judykatury, że treść przepisu art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych nie wyłączała z zakresu ochrony ubezpieczeniowej zadośćuczynienia za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony ponosił odpowiedzialność na podstawie art. 448 k.c.

Dokonując oceny wysokości zadośćuczynienia należnego powodowi Sąd Okręgowy wskazał, że należało uwzględnić rodzaj dobra osobistego naruszenie którego doprowadziło do wyrządzenia krzywdy oraz charakter, stopień, nasilenie i czas trwania ujemnych przeżyć psychicznych spowodowanych naruszeniem tego dobra, a także kompensacyjny charakter zadośćuczynienia. Sąd Okręgowy w oparciu o te przesłanki ocenił, że należne powodowi zadośćuczynienie związane ze śmiercią matki powinna stanowić kwota 100 000 zł, a krzywda wynikająca ze spowodowania śmierci brata powinna być zrekompensowana powodowi zapłatą zadośćuczynienia w kwocie 50 000 zł.

Dokonując oceny zasadności żądania zasądzenia odszkodowania na podstawie art. 446 § 3 k.c. Sąd Okręgowy wziął pod uwagę, że z tego tytułu pozwany wypłacił powodowi dobrowolnie kwotę 25 000 zł. W ocenie Sądu Okręgowego wprowadzenie do polskiego systemu prawnego przepis art. 446 § 4 k.c. wyłączyło potrzebę przyjmowania rozszerzającej interpretacji art. 446 § 3 k.c. polegającej na uwzględnieniu w ramach odszkodowania zasądzonego z tytułu istotnego pogorszenia sytuacji życiowej także elementów szkody niemajątkowej. Biorąc pod uwagę, że w ocenie sądu szkoda niemajątkowa została powodowi w całości zrekompensowana poprzez wypłacone i zasądzone na rzecz powoda zadośćuczynienie to roszczenie o wypłatę odszkodowania za śmierć matki należało ograniczyć do elementów o charakterze ściśle majątkowym. Sąd Okręgowy ocenił, że z tego względu należało zasądzić kwotę odpowiadającą pomocy materialnej jaką w przyszłości powód mógł uzyskać od matki. Sąd Okręgowy prowadził rozważania w oparciu o ustalone w sprawie fakty, z których wynikało że matka powoda zarabiała około 5137,32 zł brutto, a powód po śmierci matki uzyskał rentę rodzinną w kwocie 1799 zł i będzie ją pobierał do zakończenia nauki, a ponadto uzyskał kwotę 190 000 zł w związku ze sprzedażą mieszkania wchodzącego w skład spadku po rodzinie. Dlatego w ocenie Sądu Okręgowego brak było podstawy do ustalenia aby powodowi przysługiwało odszkodowanie za pogorszenie sytuacji życiowej w kwocie wyższej niż wypłacona przez ubezpieczyciela.

Dokonując oceny wymagalności roszczenia z tytułu zadośćuczynienia sąd opowiedział się za poglądem, zgodnie z którym zadośćuczynienie należy traktować jako wierzytelność bezterminową, które to świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania (art. 455 k.c.). Biorąc pod uwagę że powód zwrócił się do pozwanego z żądaniem wypłaty zadośćuczynienia w ocenie Sądu Okręgowego ubezpieczyciel zobowiązany był do wypłaty świadczenia w terminach wynikających z art. 14 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych oraz przepisów K.C.

Jako podstawę zasądzenia kosztów procesu Sąd Okręgowy wskazał art. 100 k.p.c. i wyjaśnił, że na rzecz powoda zasądzono stawkę minimalną wynagrodzenia adwokata liczonego od uwzględnionego powództwa oraz zwrot wydatków pełnomocnika wymienionych w spisie kosztów.

Z takim rozstrzygnięciem Sądu Okręgowego nie zgodzili się powód i pozwany.

Powód zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w Przemyślu w części oddalającej powództwo o zasądzenie na rzecz powoda zadośćuczynienia za krzywdę wynikającą ze śmierci matki ponad kwotę 100 000 zł oraz w części oddalającej roszczenia o zasądzenie na rzecz powoda odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej w związku ze śmiercią matki oraz w zakresie daty od której zostało zasądzone odsetki od zadośćuczynienia zarzucił:

1. naruszenie prawa materialnego:

a) – art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. poprzez błędną wykładnię tych przepisów polegającą na uznaniu, że żądanie powoda zasądzenia świadczenia z tytułu zadośćuczynienia związanego ze śmiercią matki ponad kwotę stu tysięcy złotych jest wygórowane podczas gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy prowadzi do odmiennego wniosku, a zasądzona kwota jest rażąco zaniżona;

b) – art. 446 § 3 k.c. poprzez jego błędną wykładnię prowadzącą do uznania, że należne powodowi odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej po śmierci matki nie przekracza wypłaconej z tego tytułu kwoty 25 000 zł oraz, że roszczenie to powinno być ograniczone do elementów ściśle majątkowych, w sytuacji gdy przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że zasadne było przyznanie dalszej kwoty 125 000 zł oraz, że z treści art. 446 § 3 k.p.c. nie można było wyciągnąć wniosku o ograniczeniu odszkodowania do elementów ściśle majątkowych a ponadto przeczy temu dotychczasowa praktyka orzecznicza.

2. Naruszenie prawa procesowego mogące mieć wpływ na treść zaskarżonego wyroku w zakresie art. 231 § 1 k.p.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c. poprzez wyprowadzenie z zebranego w sprawie materiału dowodowego wniosków sprzecznych z tym materiałem oraz zasadami logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego poprzez ustalenie, że przewidywane wynagrodzenie matki powoda wynosiłoby obecnie mniej niż 4000 zł w sytuacji gdy z ustaleń sądu wynika, że w roku 2004 wynagrodzenie matki powoda wynosiło 48 506,65 zł netto to jest w przeliczeniu na miesiąc 4042,22 zł oraz uwzględnienie przy ocenie zasadności roszczenia z tytułu odszkodowania okoliczności, że powód uzyskał kwotę 190 000 zł ze sprzedaży mieszkania i garażu w sytuacji gdy ten składnik majątkowy i tak przypadłby powodowi po śmierci matki o ile zmarła by w innych okolicznościach w przyszłości i tym samym kwota ta nie daje się ująć w ramach odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej.

3. Powód zarzucił również błąd w ustaleniach faktycznych mających wpływ na treść rozstrzygnięcia a polegający na przyjęciu, że odsetki od zasądzonych na rzecz powoda świadczenia należą się od dnia doręczenia pozwanej odpisu pozwu, a następnie zasądzeniu tych odsetek od dnia 21 marca 2014 podczas gdy pozew został doręczony pozwanej dnia 18 lutego 2014 r.

Wskazując na powyższe zarzuty powód domagał się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie żądania zgodnie z jego treścią i rozstrzygnięcia o kosztach procesu i kosztach postępowania apelacyjnego odpowiednio do wyniku sprawy.

Pozwany zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w Przemyślu w części uwzględniającej powództwa co do kwoty 75 000 zł w wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 21 marca 2014r. oraz w całości co do rozstrzygnięcia zawartego w pkt III i IV.

Wyrokowi w zaskarżonej części pozwany zarzucił naruszenie prawa materialnego art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie i przyznaniu na rzecz powoda kwoty 150 000 tytułem zadośćuczynienia w związku ze śmiercią matki i brata w sytuacji gdy należało uznać, że w świetle zasad doświadczenia życiowego, logicznego myślenia i najnowszej linii orzecznictwa sądów powszechnych przyznana łącznie kwota jest nadmierna i prowadzi do bezpodstawnego wzbogacenia powoda.

Pozwany zarzucił również naruszenie przepisów postępowania w zakresie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej oceny dowodów co doprowadziło do zasądzenia na rzecz powoda kwoty zadośćuczynienia w wysokości 150 000 zł w sytuacji gdy z treści zgromadzonego w sprawie materiał dowodowy jednoznacznie wynika, że przyznana kwota jest nadmiernie wygórowane

Wskazując na powyższe zarzuty pozwany domagał się zmiany zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i obniżenie zasądzonych na rzecz powoda zadośćuczynienia do kwoty 75 000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 21 marca 2014r. i oddalenia powództwa w pozostałym zakresie oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu i kosztów postępowania apelacyjnego odpowiednio do wyniku sprawy.

Ewentualnie pozwany domagał się uchylenia wyroku w zaskarżonej części i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Przemyślu.

W uzasadnieniu apelacji pozwany podnosił, że zasądzona na rzecz powoda kwota zadośćuczynienia jest nadmiernie wygórowana i nie opiera się o ocenę na podstawie obiektywnych okoliczności. W ocenie apelującego wysokość zadośćuczynienia zasądzonego na rzecz powoda jest ogromna biorąc pod uwagę poziom życia i zamożności społeczeństwa. Powołał się na praktykę orzecniczą i kwoty zadośćuczynienia zasądzone w innych sprawach.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie po rozpoznaniu apelacji powoda i pozwanego zważył, co następuje:

Apelacje powoda jest częściowo uzasadniona.

Sąd Apelacyjny dzieląc rozważania Sądu I instancji co do kryteriów w oparciu o które należało dokonać oceny zakresu krzywdy i wysokości zadośćuczynienia, które zrekompensowałyby krzywdę powoda wynikającą z utraty najbliższych członków rodziny – matki i brata zauważa, że dokonując takiej oceny Sąd Okręgowy nie uwzględnił wszystkich aspektów sprawy, które należało rozważyć przy ocenie wysokości odpowiedniego zadośćuczynienia na rzecz powoda.

Korygowanie przez sąd odwoławczy wysokości zasądzonej kwoty zadośćuczynienia możliwe jest wówczas, gdy stwierdza się oczywiste i rażące naruszenia ogólnych kryteriów ustalania wysokości zadośćuczynienia. W ramach kontroli instancyjnej nie jest natomiast możliwe wkraczanie w sferę swobodnego uznania sędziowskiego, co nie oznacza jednak, że odpowiednia suma zadośćuczynienia, może być określona wyłącznie według uznania sądu, gdyż jej prawidłowe ustalenie wymaga uwzględnienia wszystkich okoliczności, mogących mieć w danym przypadku znaczenie. Przy ocenie wysokości zadośćuczynienia przy uwzględnieniu jego kompensacyjnego charakteru sąd powinien brać pod uwagę wszystkie okoliczności, które dotyczą rodzaju chronionego dobra, rozmiaru doznanej krzywdy, charakteru następstw naruszenia, stosunków majątkowych zobowiązanego, stopnia jego winy itp. Wszystkie te okoliczności mogą mieć wpływ na wielkość doznanego uszczerbku i co za tym idzie na wysokość zasądzonych sum pieniężnych. Wysokość zadośćuczynienia musi zatem pozostawać w zależności od intensywności tych cierpień, czasu ich trwania, ujemnych skutków, jakie osoba poszkodowana będzie zmuszona znosić w przyszłości.

Rozważania i ocenę dokonaną przez Sąd I instancji należało ocenić jako prawidłową, ale niepełną. Ze względu na oparcie swoich rozważań o specjalistyczne wnioski wynikające z opinii biegłego psychologa, Sąd Okręgowy zagubił istotny element składający się na wymiar krzywdy powoda, pomimo, że z prawidłowych ustaleń faktycznych Sądu Okręgowego dokonanych na podstawie zeznań świadków S. K. (1) i B. B. (1) oraz przesłuchanej w charakterze powoda opiekunki małoletniego M. B. wynikało jaki zakres krzywdy dotknął powoda. Sąd Okręgowy oceniając, że zasądzona na rzecz powoda kwota 100 000 zł jako zadośćuczynienie za śmierć matki spełni funkcję kompensacyjną, nie rozważył dlaczego w jego ocenie nie spełni tej funkcji żądana w związku ze śmiercią matki przez powoda kwota 200.000 zł, pomimo, że jak wynika z uzasadnienia wyroku ustalając zakres tej krzywdy Sąd Okręgowy wziął pod uwagę, że śmierć matki spowodowała u powoda reakcję w postaci szoku, wywarła na życie powoda realny wpływ, spowodowała utratę fizycznego i psychicznego bezpieczeństwa i stabilizacji życiowej, dezorientację, dezorganizację i konieczność przystosowania się do nowych warunków. Istotne z punktu widzenia oceny zakresu krzywdy powoda było, że prowadzone przez Sąd Okręgowy rozważania nie uwzględniały w sposób wystarczający, że ustalone prawidłowo przez Sąd I instancji negatywne skutki na jakie narażony został powód w związku z utratą najbliższych członków rodziny oddziaływały na powoda przez wiele lat i spowodowały trwałe skutki w psychice powoda i jakości jego życia. Utrata rodziny i wywołane tym poczucie samotności i odosobnienia wywarły największe piętno na życiu powoda. Nie należy jednak zapominać o innych nie mniej bolesnych dla powoda skutkach wynikających z utraty rodziny, a zwłaszcza matki które częściowo uszły uwadze Sądu Okręgowego lub nie zostały w sposób wystarczający zaakcentowane w uzasadnieniu wyroku, jako mające wpływ na dokonaną przez sąd ocenę zakresu krzywdy powoda.

W wyniku śmierci najbliższych powód utracił dom rodzinny. Musiał opuścić dotychczasowe środowisko w którym się wychowywał. Sytuację powoda w tym okresie obrazują zeznania świadków S. K., B. B. i opiekunki M. B..

W świadomości powoda pozostały obrazy, które zapamiętał jako ofiara wypadku w którym zginęli jego rodzice i brat, zwłaszcza stan obrażeń ciała jakich doznali najbliżsi. Świadomość utraty wszystkich członków rodziny początkowo wywołała u powoda strach, że jako sierota zostanie umieszczony w domu dziecka. Po zmianie środowiska i zamieszkaniu z siostrą ojca małoletni całkowicie zmienił tryb życia. Zaprzestał na wiele lat uprawiania sportu, pomimo sukcesów jakie osiągał w tej dziedzinie w wieku 6 lat. Powód stale doświadczał lęku, że pozostanie sam co wyrażało się w tym, że przez wiele lat bał się sam spać, dręczyły go koszmary. Poczucie osamotnienia wywoływało u powoda niekontrolowane objawy gniewu w czasie których uciekał z domu opiekunów lub też momenty wycofania w czasie których przestawał w sposób werbalny komunikować się z otoczeniem i robił to tylko w formie pisemnej. Powód przestał posługiwać się słowem „mama”, nie uczestniczył w zajęciach szkolnych, gdy w szkole organizowany jest „Dzień Matki” (zeznania M. B.). Warunki w jakich wychowywał się powód w wieku od 6 roku życia w sposób trwały wpłynęły na jego rozwój emocjonalny, osobowość. Z negatywnymi skutkami wywołanymi śmiercią matki i brata powód będzie się zmagał przez wiele najbliższych lat (opinia biegłego psychologa).

W kontekście takiego ogromu krzywdy jakiej doznał powód żądana przez niego tytułem zadośćuczynienia w związku ze śmiercią matki kwota 200 000 zł nie wydaje się wygórowana. Przy założeniu, że matka powoda przeżyłaby wypadek, wszystkie wymienione wyżej skutki uległyby znacznemu złagodzeniu lub nie nastąpiłyby w ogóle. W żadnym razie nie można twierdzić, że żądana przez powoda kwota w ustalonym prawidłowo przez Sąd I instancji stanie faktycznym, częściowo uzupełnionym przez sąd odwoławczy na podstawie przeprowadzonych w postępowaniu przed Sądem Okręgowym dowodów, prowadziłyby do nadmiernego wzbogacenia powoda. Sąd Okręgowy ocenił, że połowa żądanej przez powoda kwoty spełni funkcję kompensacyjną. Biorąc jednak pod uwagę, że kwota 100 000 zł, co do której sąd uwzględnił powództwo, stanowi zadośćuczynienie w przypadku trwałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu wywołanego n.p. w wyniku obrażeń odniesionych w wypadku komunikacyjnym, to należało ocenić, że żądana przez powoda tytułem zadośćuczynienia kwota biorąc pod uwagę nieodwracalność skutków jakie dotknęły powoda, długotrwały charakter negatywnych przeżyć i ich znaczenie dla jakości życia powoda nie jest nadmierna i stanowi odpowiednie naprawienie wszystkich krzywd wynikających z utraty najbliższej przez kilkuletnie dziecko najbliższej osoby jaką jest matka .

Konsekwencją takiej oceny i rozważań jest uwzględnienie zarzutu apelacji powoda i ocena przez Sąd Apelacyjny jako uzasadnionego zarzutu naruszenia art. 448 w związku z 24 § 1 k.c., co na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. stanowiło podstawę do zmiany wyroku w pkt I i uwzględnienia żądania powoda o zasądzenie zadośćuczynienia w całości. Prawidłowo ocena dokonana w oparciu o wszystkie elementy stanu faktycznego wynikające z przeprowadzonych przez Sąd I instancji wiarygodnych dowodów pozwalała ocenić Sądowi Apelacyjnemu, że dochodzona przez powoda w związku ze śmiercią matki kwota 200 000 zł we właściwy sposób skompensuje krzywdę doznaną przez powoda, w związku z utratą tak bliskiej osoby, utrata której odmieniła całkowicie dotychczasową jakość życia powoda i wywołała długotrwałe dla powoda skutki.

Apelacja powoda okazała się uzasadniona również co do zarzutu dokonania błędnych ustaleń co do daty wymagalności dochodzonego przez powoda świadczenia z tytułu zadośćuczynienia.

Sąd Apelacyjny odnosząc się do tego zarzutu zauważa, że istniały w judykaturze rozbieżności stanowisk co do określenia daty wymagalności roszczenia o zapłatę zadośćuczynienia. Zostały one omówione w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2011r. w sprawie sygn. akt I CSK 243/10, w którym jednocześnie wyrażono pogląd, że: „ Terminem od którego należą się odsetki za opóźnienie w zapłacie zadośćuczynienia za krzywdę może być w zależności od okoliczności sprawy, zarówno dzień poprzedzający wyrokowanie o zadośćuczynieniu jak i dzień tego wyrokowania”. W uzasadnieniu cytowanego orzeczenia zwrócono uwagę na ugruntowane przez judykaturę stanowisko, że odsetki według stopy ustawowej należą się za samo opóźnienie w spełnieniu świadczenia i stanowią rodzaj rekompensaty typowego uszczerbku majątkowego doznanego przez wierzyciela wynikającego z pozbawienia go możliwości czerpania korzyści z należnego mu świadczenia pieniężnego. Odsetki na podstawie art. 481 k.c. należą się jeżeli zobowiązany nie płaci należnego zadośćuczynienia w terminie wynikającym z przepisu szczególnego lub 455

k.c. Nie sprzeciwia się temu okoliczność, że zasądzenie zadośćuczynienia jest fakultatywne, a jego wysokość zależy od oceny sądu oraz, że do zadośćuczynienia stosuje się art. 363 § 2 k.c.

Dlatego również w ocenie Sądu Najwyższego zawartej w uzasadnieniu cytowanego wyroku jeżeli powód żąda od pozwanego zapłaty określonej kwoty tytułem zadośćuczynienia z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od danego dnia, poprzedzającego dzień wyrokowania, odsetki należą się zgodnie z żądaniem o ile zostanie wykazane, że dochodzona suma rzeczywiście należała się powodowi tytułem zadośćuczynienia od wskazanego przez niego dnia. Kierując się powyższymi wskazaniem i biorąc pod uwagę okoliczności faktyczne sprawy należało ocenić, że terminem od którego powodowi należą się odsetki ustawowe od kwoty zadośćuczynienia jest data w której pozwany powinien spełnić świadczenie po wezwaniu przez powoda do jego zapłaty, przy jednoczesnym prawidłowym określeniu przez powoda jego wysokości. Ostatecznie jak wynika to z treści apelacji powód w swoim żądaniu domagał się odsetek od kwot zadośćuczynienia od dnia doręczenia odpisu pozwu pozwanemu. Jak wynika to ze znajdującego się na k. 101 potwierdzenia doręczenia przesyłki sądowej odpis pozwu został doręczony pozwanemu w dniu 18 lutego 2014 r. Dokonując oceny daty wymagalności świadczenia należało mieć na uwadze, że szkoda t.z.w. na osobie została zgłoszona w imieniu powoda ubezpieczycielowi co do matki w 2006r. a co do brata w 2013r. Ponieważ zdarzenie w wyniku którego zginęli najbliżsi powoda miało miejsce w 2006r., a pozew z ostatecznym określeniem treści żądania przez powoda wniesiony został w 2014r., należało ocenić, że kwota zadośćuczynienia została określona przez powoda według stanu istniejącego w dacie wezwania (art.363 § 2 k.c.). W określonej przez powoda dacie nie istniały żadne okoliczności, które wyłączały by odpowiedzialność pozwanego lub wpływały na ocenę zasadności żądania. Bez znaczenia dla wymagalności roszczenia była niewłaściwa w ostatecznym rezultacie ocena stanu prawnego przez pozwanego. Dlatego należało ocenić, że datą wymagalności roszczenia powodów o zadośćuczynienie jest data wynikająca z treści określonego przez powoda żądania.

Takie stanowisko Sądu Apelacyjnego potwierdzają również poglądy wyrażone w judykaturze (uchwała SN z dnia 9 czerwca 1995r. III CZP 69/95, wyrok SN z dnia 28 czerwca 2005r. I CK 7/05, wyrok SN z dnia 14 stycznia 2011r. I PK 145/10).

Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do uwzględnienia apelacji powoda w pozostałym zakresie i uznania za uzasadnione zarzutów, w których powód zakwestionował prawidłowość oddalenia powództwa co do roszczeń o charakterze odszkodowawczym opartym o przepis art. 446 § 3 k.c.

Sąd Apelacyjny nie podziela poglądu apelującego kwestionującego prawidłową ocenę Sądu Okręgowego opartego o założenie, że dochodzone na jego podstawie odszkodowanie może rekompensować szkodę o innym charakterze niż szkoda majątkowa. Pogląd apelującego Co do zdarzeń, które miały miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008r. przyjmowano w judykaturze, że przepis art. 446 § 3 k.c. może stanowić podstawę do rekompensowania trudno wyliczalnych szkód, jednak zawsze przyjmowano, że omawiany przepis obejmuje swoją dyspozycją szkody o charakterze majątkowym.

W judykaturze i doktrynie ukształtowało się stanowisko, że chociaż należy przy zasądzaniu tego odszkodowania uwzględniać całokształt okoliczności wpływających na sytuację życiową najbliższych zmarłego, to jednak kompensata ta ma służyć naprawieniu szkody majątkowej (por. orzeczn. S.N. z dnia 25 lipca 1967r. I CR 81/67 – OSNCP 1968 poz. 48 uchwała SN (7) z dnia 26 października 1970 r., III PZP 22/70, OSN 1971, nr 7–8, poz. 120). Stanowisko takie popierali w większości przedstawiciele doktryny S., W., R. (A. Szpunar: Odszkodowanie na rzecz najbliższych członków rodziny zmarłego PiP 1968 nr 11 str. 724 i nast.; A.Wolter Glosa do orzeczenia S.N z dnia 4 kwietnia 1966r. NP. 1966 nr 12 str. 1613; Z. Radwański Glosa do orzeczenia S.N. z dnia 4 września 1967r. I PR 23/67 OSPiKA 1969 poz. 5 str. 15; vide: wyrok S.N. z dnia 6 sierpnia 2014r. sygn.. I CSK 578/13).

Jednocześnie należy zgodzić się z poglądem reprezentowanym przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 6 sierpnia 2014r. I CSK 578/13, że odszkodowanie z art. 446 § 3 k.c. nie jest odszkodowaniem pełnym w rozumieniu 361 § 2 k.c. bowiem nie obejmuje obowiązku wyrównania wszystkich szkód ustalonych detalicznie pozostających w związku ze śmiercią członka rodziny. Roszczenie to jest roszczeniem indywidualnym służącym zaspokojeniu szkody

majątkowej u tych z członków rodziny u których śmierć spowodowała znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej. Na podstawie zaofiarowanych przez powoda dowodów Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w zakresie na ile śmierć matki powoda przyczyniła się go pogorszenia jego sytuacji życiowej. Przyjmując nawet wbrew ustaleniom Sądu Okręgowego, a zgodnie z twierdzeniami powoda, że wysokość dochodów matki powoda na chwilę obecną była by nieco wyższa niż to wynika z ustaleń przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, to nie mogłoby to wpłynąć na zmianę oceny, że powód nie wykazał aby znajdował się obecnie w gorszej sytuacji życiowej (nie biorąc pod uwagę krzywdy, podlegającej odrębnej ocenie na podstawie 448 w związku z 23 i 24 § 1 k.c.). Problematiczne w ocenie apelującego było uwzględnienie przez Sąd faktu odziedziczenia przez powoda składników wchodzących w skład spadku po rodzicach. Pomimo, że można zgodzić się z apelującym, że nabycie składników majątkowych w wyniku dziedziczenia stanowi samodzielny tytuł prawny do uzyskania składników tego majątku, to nie można tracić z pola widzenia okoliczności, że rodzice powoda troszcząc się o jego byt dążyli by do zapewnienia powodowi środków lub stworzenia takich warunków aby powód po uzyskaniu samodzielności życiowej miał stworzone warunki materialne do samodzielnego życia. Niewątpliwie troska rodziców powoda obejmowała by dążenie do zapewnienia powodowi odpowiednich warunków mieszkaniowych. Obecnie pomimo śmierci rodziców powód znalazł się w takiej sytuacji, że ma zapewnione środki, które może przeznaczyć na cele mieszkaniowe. Nie zostało wykazane przez powoda aby matka powoda przy założeniu, że nadal troszczyła by się o wychowanie i utrzymanie dziecka mogła zabezpieczyć potrzeby, nie tylko mieszkaniowe powoda w większym zakresie niż uzyskiwany przez powoda dochód z tytułu renty rodzinnej.

Z tego względu Sąd Apelacyjny oceniając dalej idące zarzuty i wnioski zawarte w apelacji powoda za nieuzasadnione oddalił apelację powoda w pozostałej części na podstawie art. 385 k.p.c.

Sąd Apelacyjny ze względów podanych już w niniejszym uzasadnieniu ocenił jako nieuzasadnioną w całości apelację wniesioną przez pozwanego. Sąd Apelacyjny poprzestał na swoich ustaleniach i rozważaniach dotyczących wysokości należnego powodowi zadośćuczynienia i daty jego wymagalności poczynionych przy okazji rozważań nad zasadnością zarzutów zawartych w apelacji powoda i uznał, że nie ma potrzeby powtarzania podniesionych już argumentów, wskazujących na brak uzasadnienia postawionych przez pozwanego zarzutów.

Zmiana wyroku dokonana w uwzględnieniu apelacji powoda, dawała podstawę do uwzględnienia wniosku zawartego w apelacji powoda o ponowne rozstrzygnięcie o kosztach procesu, stosownie do wyniku sprawy na podstawie art. 100 zdanie 2 k.p.c. Na zasądzone na rzecz powoda koszty składają się koszty zastępstwa procesowego od uwzględnionej części powództwa w wysokości wynikającej z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie(...). wraz z wydatkami pełnomocnika ujętymi w spisie kosztów K. 246. Orzeczenie o kosztach sądowych znajduje uzasadnienie w art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Orzekając o kosztach postępowania apelacyjnego na podstawie art. 100 k.p.c. w związku z 108 § 1 i 391 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny wziął pod uwagę, że zakres w jakim oddalono wnioski apelacyjne obu stron, biorąc pod uwagę ostateczny wynik sprawy był podobny, co uzasadniało wzajemne zniesienie kosztów postępowania apelacyjnego.

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w sentencji.